

ELIZABET KEJ SEDAM LAŽI

Prevela
Milica Cvetković

Laguna

Naslov originala

Elizabeth Kay

SEVEN LIES

Copyright © Elizabeth Kay 2020

Translation copyright © 2020 za srpsko izdanje, LAGUNA

First published by Sphere

Translation rights arranged by Madeleine Milburn Ltd
(trading as Madeleine Milburn Literary, TV and Film
Agency)

All Rights Reserved

*Svi likovi i događaji u ovom tekstu, osim onih koji su jasno
u javnom domenu, izmišljeni su a svaka sličnost sa stvarnim
osobama, živim ili mrtvim, potpuno je slučajna.*

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*En Gaudsmit i Bobu Gaudsmitu
to jest, kako sam ih oduvek znala,
mami i tati*

PRVA LAŽ	9
DRUGA LAŽ	19
TREĆA LAŽ	85
ČETVRTA LAŽ	137
PETA LAŽ	169
ŠESTA LAŽ	243
SEDMA LAŽ	291

PRVA LAŽ

Prvo poglavlje

„I tako sam osvojio njeno srce“, rekao je smeškajući se. Zavalio se u stolicu, zabacio ruke iza glave i isturio grudi. Uvek je bio tako pun sebe.

Pogledao je mene, pa kretena koji je sedeo pored mene i onda opet mene. Čekao je našu reakciju. Želeo je da vidi kako nam se licem širi osmeh, da oseti naše divljenje, naše strahopoštovanje.

Mrzela sam ga. Mrzela sam ga na onaj sveobuhvatan, gorući, biblijski način. Mrzela sam to što je istu priču ponavljao svaki put kada dođem na večeru, svakog petka. Svejedno koga povedem sa sobom. Nije bitno s kojim degenom u tom trenutku izlazim.

Uvek je svima pričao tu priču.

Jer, vidiš, ta priča je njegov vrhunski trofej. Za čoveka kakav je Čarls – uspešan, bogat, šarmantan – lepa, bistra, blistava žena poput Marni predstavlja najveću medalju u zbirci. A kako je njega pokretalo poštovanje i divljenje drugih i možda zato što ni jedno ni drugo nije dobijao od mene, izvlačio ih je od drugih gostiju.

Ono što sam želela da mu odgovorim, a što nisam kazala, jeste da nikad nije mogao osvojiti Marnino srce. Srce se, ako

ćemo biti iskreni, što ja konačno jesam, nikad ne može osvojiti. Samo se može pokloniti, samo primiti. Ne možeš ubediti, namamiti, promeniti, učutkati, ukrasti, prekaliti, uzeti srce. A svakako ne možeš osvojiti srce.

„Slatka pavlaka?“, pitala je Marni.

Stajala je pored trpezarijskog stola i držala beli keramički bokal. Kosa joj je bila uredno skupljena na potiljku, uvojci pušteni oko obraza, kopča uvrnute ogrlice visila pored priveska i naslanjala se na grudnu kost.

Odmahnula sam glavom. „Ne, hvala“, kazala sam.

„Ne ti“, odgovorila je i nasmešila se. „Znam da ti nećeš.“

Želim nešto da ti kažem sada, pre nego što počnemo. Marni Gregori je najimpresivnija, najinspirativnija, najčudnovatija žena koju znam. Već više od osamnaest godina mi je najbolja prijateljica – naš odnos je zvanično punoletan; sme da pije, da se venča, kocka – još od kada smo se upoznale u višim razredima osnovne škole.

Bilo je to prvog dana i čekale smo u dugačkom, uskom hodniku; kolona jedanaestogodišnjakinja gmizala je prema stolu na drugom kraju hodnika. Grupice su se sporadično okupljale, nalik miševima unutar zmije, i u urednoj koloni u kojoj smo stajale jedna iza druge pravile su ispupčenja.

Bila sam nervozna, svesna da nikoga ne poznajem, psihološki se pripremala da budem sama i usamljena veći deo decenije. Zurila sam u te grupe i ubeđivala sebe da i ne želim da budem deo nijedne od njih.

Zakoračila sam prebrzo, predaleko i nagazila na petu devojčice ispred. Ona se brzo okrenula. Uspaničila sam se; bila sam sigurna da ću biti ponižena, da će vikati na mene, omalovažiti me pred vršnjakinjama. No taj strah se raspršio onog trena kad sam je ugledala. Zvuči smešno, znam, ali Marni Gregori je kao sunce. To sam tada pomislila; često i sada to mislim. Koža joj je iznenađujuće svetla, krem boje nalik porcelanu, što je tek

povremeno – nakon vežbanja, na primer, ili kad je ushićena – ublažavalo rumenilo obraza. Kosa joj je ričkasta, uvijena u crvene i zlatne spirale, a oči su joj svetle, skoro beloplave.

„Izvini“, rekla sam i povukla se unazad, pa se zagledala u nove, sjajne cipele.

„Zovem se Marni“, rekla je. „Ti?“

Taj prvi susret je simboličan za čitavo naše prijateljstvo. Marnina otvorenost izaziva toplinu i ljubav. Ona je nenamestljivo samouverena, neustrašiva i nesvesna bilo kakve neprikladnosti koja bi se mogla pojaviti u razgovoru. Dok sam je ja izrazito svesna. Plaši me mogućnost bilo kakve netrpeljivosti i uvek očekujem ono što znam da će na kraju doći. Uvek očekujem da budem ismejana. Tad sam se plašila osude zbog bubuljica na čelu, bezizražajne kose, prevelike uniforme. Sad zbog boje glasa, toga kako podrhtava, odeće – udobne ali retko kad laskave – kose, patika, izgrizenih noktiju.

Ona je svetla a ja sam mračna.

Znala sam to i onda. Sada ćeš i ti znati.

„Ime?“, graknula je nastavnica u plavoj bluzi koja je stajala za stolom ispred kolone.

„Marni Gregori“, rekla je, tako odlučno i samouvereno.

„E... F... G... Gregori. Marni. Ti si tamo u onoj učionici, onoj na kojoj je na vratima C. A ti“, nastavila je. „Ko si ti?“

„Džejn“, odgovorila sam.

Nastavnica je podigla pogled s papira ispred sebe i prevrnula očima.

„Oh“, rekla sam. „Izvinite. Bakster. Džejn Bakster.“

Proverila je spisak. „S njom. Tamo. Vrata sa slovom C.“

Možda bi se moglo reći da je to prijateljstvo nastalo iz praktičnih razloga i da bih prihvatila svaku ponudu ljubaznosti, naklonosti, ljubavi. Možda je to i tačno. U tom slučaju, uzvratila bih kako nam je suđeno da budemo zajedno, da je naše prijateljstvo zapisano u zvezdama, jer ću kasnije i ja njoj biti potrebna.

Zvuči kao koještarija, znam. Verovatno i jeste. No ponekad bih mogla da se zakunem u to.

„Da, molim te“, kazao je Stenli. „Hoću malo pavlake.“

Stenli je advokat s gomilom diploma, dve godine mlađi od mene. Imao je svetloplavu kosu koja mu je padala preko očiju i stalno se kezio, često bez nekog očiglednog razloga. Umeo je da razgovara sa ženama, za razliku od većine svojih vršnjaka: bila je to posledica toga, pretpostavljam, što je u detinjstvu bio okružen sestrama. No, u suštini je bio dosadan.

Ne iznenađuje to što je Čarls uživao u njegovom društvu. A meni se zbog toga Stenli još manje dopadao.

Marni je dodala bokal preko stola i pritisla bluzu uz stomak. Nije želela da tkanina – mislim da je bila svila – okrzne ivicu činije s voćem.

„Još nešto?“, pitala je pogledavši Stenlija, potom mene a onda Čarlsa. On je nosio košulju s plavo-belim prugama a gornju dugmad je raskopčao tako da mu je trougao tamnih malja virio između rubova tkanine. Tu se nakratko zadržao njen pogled. Odmahnuo je glavom a njegova kravata – razvezana i labava oko vrata – skliznula je dalje ulevo.

„Savršeno“, kazala je Marni, sela i podigla kašiku za desert.

Razgovorom je, kao i uvek, dominirao Čarls. Stenli je uspevao da ga prati naglašavajući sopstvene uspehe gde god je to bilo moguće, no meni je bilo dosadno, a mislim da je bilo i Marni. Obe smo sedele zavaljene na stolicama, ispijale ono što nam je ostalo od vina, zadubljene u izmišljene razgovore koji su se odvijali u našim glavama.

U pola jedanaest, Marni je ustala, kao što je to uvek činila u pola jedanaest, i rekla: „Dobro.“

„Dobro“, ponovila sam. I isto tako ustala.

Uzela je četiri činijice sa stola i naslagala ih u prevoj leve ruke. Mala perla ružičastog soka od maline koja je još bila na

sudovima slila se s belinom njene košulje. Podigla sam sad praznu činiju od voća – sama ju je napravila pre nekoliko godina na času grnčarije – i bokal s pavlakom i pošla za njom u kuhinju u zadnjem delu stana.

Taj stan – njihov stan – svedočio je o njihovoj vezi. Čarls je platio pozamašno učešće, kao što je uglavnom sve i plaćao, ali na Marnin nagovor. Ona je odmah znala da je taj stan kao stvoren za njih, a neće te iznenaditi to što je po prirodi bila ubedljiva.

Kad su se uselili, stan je bio nalik ćumezu: mali, mračan, prljav, vlažan, prostirao se na dva sprata i bio krajnje neodržavan. No Marni je oduvek bila vizionar; ona vidi stvari koje drugi ne vide. Pronalazi nadu na najmračnijim mestima – smešno, ali nalazi je u meni – i ima samopouzdanje da će napraviti nešto sjajno. Oduvek sam joj zavidela na tom samopouzdanju. Kod Marni, ono dolazi iz tvrdoglavosti. Nema strah od neuspeha, ne zato što nikad nije doživela neuspeh, već zbog toga što je neuspeh bio samo skretanje, sitna smetnja na putu koji je na posletku doveo do uspeha.

Neumorno je radila – uveče, vikendom, iskoristila bi čitav godišnji odmor – da izgradi nešto lepo. Svojim malim šakama kidala je tapete, šmirglala vrata, farbala kredence, ravnala tapison, postavljala podne daske, šila roletne: sve. Dok te prostorije nisu isijavale istom toplinom kojom je i ona isijavala, tihim samopouzdanjem, prepoznatljivim, mada neodredivim utiskom doma.

Marni je ubacila činije u mašinu za pranje sudova i između svake ostavila mesta.

„Ovako se bolje operu“, kazala je.

„Znam“, odgovorila sam jer je svake nedelje govorila to isto, jer sam svake nedelje ispuštala isti zvuk – nezatno frktanje – zato što mi se činilo da je to prilično rasipanje vode.

„Dobro ide sa Čarlsom“, rekla je.

Uz kičmu mi je prošla jeza, naterala me da se uspravim i duboko udahnem.

Samo smo jednom ranije razgovarale o njihovoj vezi i to je bio razgovor praćen dugačkom, zamršenom istorijom jednog veoma starog prijateljstva. Nakon toga smo samo razgovarale o praktičnim stvarima: njihovim planovima za vikend; kući koju će možda jednog dana kupiti izvan Londona; njegovoj majci oboleloj od raka koja je živela u Škotskoj i umirala veoma sporom, bolnom i usamljениčkom smrću.

Nismo, recimo, razgovarale o činjenici da su bili u vezi tri godine i da sam nekoliko meseci ranije neočekivano pronašla – a znam da nije trebalo da tražim – dijamantski verenički prsten skriven u dubini Čarlsovog noćnog stočića. Nismo razgovarale ni o činjenici da su i bez tog prstena napredovali prema trajnoj privrženosti koja će ih večno povezati, na način na koji – čak ni posle skoro dvadeset godina – Marni i ja nikad nismo bile vezane.

Nismo razgovarale o činjenici da sam ga mrzela.

„Da“, odgovorila sam jer sam se plašila da bi cela rečenica, možda čak i reč od dva sloga, napravila kaos od našeg prijateljstva.

„Zar ne?“, rekla je. „Zar ne misliš da nam dobro ide?“

Klimnula sam glavom i presula ostatak pavlake nazad u plastično pakovanje iz supermarketa.

„Dobri smo jedno za drugo, jelda?“, pitala je.

Otvorila sam vrata frižidera i sakrila se iza njih, polako – vrlo polako – vratila sam pavlaku na gornju policu.

„Džejn?“, rekla je.

„Da“, odgovorila sam. „Mislim da jeste.“

To je bila prva laž koju sam kazala Marni.

Pitam se sad – zapravo, često – da nisam rekla tu prvu laž, da li bih rekla ostale? Volim sebi da kažem da je prva laž najmanje bitna. No, gle ironije, to je laž. Da sam bila iskrena onog petka uveče, sve je moglo da bude – bilo bi – drugačije.

Želim to da znaš. Mislila sam da postupam ispravno. Stara prijateljstva su kao zapetljan kanap, na nekim mestima iskrzan a na drugim debeo i čvrst. Bojala sam se da je ta nit naše ljubavi bila pretanka, previše pohabana, da bi izdržala težinu moje istine. Zasigurno bi istina – da nikad nikog nisam mrzela kao njega – uništila naše prijateljstvo.

Da sam bila iskrena – da sam žrtvovala našu ljubav za njihovu – onda bi Čarls sigurno još bio živ.

DRUGA LAŽ

Drugo poglavlje

Stoga je ovo moja istina. Ne želim da zvučim odveć dramatično, ali mislim da zaslužuješ da znaš celu priču. Pretpostavljam da je potrebno da znaš ovu priču. Jednako je tvoja koliko i moja.

Čarls je mrtav, da, ali to nikad nije bila moja namera. Uistinu, nikad mi nije prošlo kroz glavu da će on biti bilo šta drugo do bolno, trajno prisutan. Bio je jedan od onih nadmoćnih, dominantnih ljudi: najglasniji, grandioznih pokreta, viši, krupniji i jači od svakoga u ma kojoj prostoriji. Moglo bi se reći da je bio živi primer harizme, što naravno sad deluje dosta ironično. Ipak, jednostavna činjenica da on postoji bila je dovoljan dokaz da će ga uvek biti.

Prvih godina života – a pretpostavljam da je ovo tačno za prve godine većine života – oblikovala me je porodica. Veliki izbori, oni koji su mi definisali svakodnevicu – gde sam živela, s kim sam provodila vreme, čak i ono kako sam sebe nazivala – uopšte nisu bili moji. Roditelji su bili lutkari koji su upravljali oblikom mog života.

S vremenom se od mene očekivalo da donosim odluke: čega da se igram i s kim, gde i kada. Porodica mi je bila sve dok nije došlo vreme da izgradim sopstveni identitet. Bilo je

osvežavajuće otkriti da sam zapravo zasebno biće, doduše isto tako i malo zastrašujuće.

No, imala sam sreće. Pronašla sam drugaricu.

Marni i ja smo brzo postale nerazdvojne. Nimalo nismo ličile ali su nam nastavnici redovno brkali imena. Zato što se nikad nismo razdvajale. Na svakom času smo sedele jedna pored druge, išle zajedno od učionice do učionice i na kraju dana kući putovale istim autobusom.

Nadam se da ćeš jednom iskusiti takvo prijateljstvo. Možeš se povezati u tinejdžerskoj ljubavi tako da se ona čini večnom, spojena novim iskustvima i novostečenim osećajem slobode. Kad imaš jedanaest godina, ima nečeg toliko očaravajućeg u vezi s prvom drugaricom. Opijajuće je osećanje da si mnogo potrebna, da mnogo čezneš za nekim i imaš osećaj potpune isprepletenosti. No te rane veze nisu održive. I jednog dana ćete odlučiti da se ispetljate iz tog prijateljstva u potrazi za ljubavnicima. Izvlačićete se ud po ud, kost po kost, uspomenu po uspomenu dok ne budete mogle da postojite zasebno, dok ponovo ne postanete jedna osoba umesto dve.

Još smo bile dve, Marni i ja, kad smo se – posle fakulteta – preselile u stan u Voksolu. Bio je moderan, u novoj zgradi podignutoj pre manje od jedne decenije, okruženoj drugim sličnim zgradama s drugim sličnim stanovima, u koje se ulazilo iz hodnika s plavim tapisonima i na istovetna borova vrata. Imao je podove od laminata što imitira drvo, elegantne bele kuhinjske elemente i beživotne bež zidove. U svim sobama su bile spot sijalice – pa i u spavaćim – a na podu kupatila pločice boje breskve. Činio se nekako hladnim, zimskim, premda je uvek bio pretopao. No bilo je to naše utočište od žestokih bleštavih svetala i neprestane buke kosmopolitskog grada u kom se nijedna od nas, u to vreme, nije osećala sasvim prijatno.

Tada je bilo drugačije. Dok smo doručkovale žitarice, razgovarale smo o svojim dnevnim obavezama i određivale zaduženja za taj dan: nova boca šampona, baterije za daljinski, nešto za

večeru. Zajedno smo išle do stanice metroa. Ulazile smo u isti vagon. Bilo je logičnije da sam se ukrcajala na drugom kraju pa da izlaz bude ispred mene, no životi su nam bili tako čvrsto isprepleteni da bi se odvojeno putovanje činilo sumanutim.

Žurile smo kući s posla da bismo zacementirale pukotine koje bi se otvorile tokom samo jednog dana. Stavile bismo vodu u električni bokal, uključile rernu, smeјale se smešnim kolegama i kukale zbog užasnih sastanaka. Bile smo prisne, vezao nas je zajednički život: delile smo mleko u frižideru, cipele s gomile pred ulaznim vratima, pomešane knjige na policama, uramljene fotografije postavljene na prozorske ispušte. Bile smo tako ugrađene u život one druge da se pukotina, ma kako ona bila mala, činila nemogućom.

Imale smo malo novca i malo vremena ali bismo se svakih nekoliko nedelja odvažile da odemo u novi kutak ovog novog sveta, da posetimo restoran ili bar i istražimo novi deo ovog novog grada. Marni je uz posao radila i honorarno i uvek je tražila nešto o čemu će pisati. Sanjala je o tome da prva otkrije restoran kom će kasnije biti dodeljena Mišlenova zvezdica. Otkad je diplomirala, radila je u marketinškom timu za lanac pabova ali je, posle samo nekoliko meseci, odlučila da želi da radi nešto kreativnije, nešto što je više ispunjava, a i nešto intimnije. Počela je da piše blog o hrani: poredila je informacije sa recenzijama restorana a kasnije i pisala vlastite recepte.

To je bio sam početak, verovatno i najuzbudljiviji deo. Uskoro je njena publika postajala sve brojnija. Na zahtev pratilaca s interneta počela je da pravi svoje kuvarske video-snimke. Prihvatila je sponzorstvo kompanije za luksuzno kuhinjsko posuđe koja nam je stan napunila tiganjima od livenog gvožđa, pastelnim keramičkim modlama i priborom kog je bilo više nego što dvema osobama ikad može zatrebati. Ponuđena joj je redovna rubrika u novinama. Međutim, na početku smo bile samo nas dve, listale smo besplatne časopise kako bismo našle najnovija mesta koja ćemo posetiti.

Mislim da se štošta može reći o nekom odnosu na osnovu toga kako ljudi večeraju u javnosti. Marni i ja smo volele da posmatramo kako parovi ulaze držeći se za ruke; pa grupe muškaraca u odelima šivenim po meri koji postaju sve glasniji i šire se da popune slobodan prostor; pa zabranjene veze; večere za godišnjicu; prvi sastanak. Volele smo da „čitamo“ prostorijsku, da nagađamo prošlosti i predviđamo budućnosti drugih posetilaca, ispredamo priče o njihovim životima za koje smo se nadale da mogu biti istinite.

Da si ti bila neka od tih drugih posetilaca i sedela za jednim od stolova pa igrala istu igru i posmatrala nas, videla bi dve mlade žene, jednu visoku i svetlokosu, jednu zdepastu i tamnokosu, potpuno opuštene u društvu one druge. Mislim da bi znala da smo uživale u prijateljstvu čvrstih grana i prepletenog korenja. Videla bi Marni – kako bez reči, bez pitanja, bez potrebe za tim – pruža ruku da uzme paradajz iz mog tanjira. Možda bi potom videla mene kako, zauzvrat, iz njenog uzimam režnjeve turšije ili komade svežeg krastavca.

No, Marni i ja nismo same večerale već tri godine, otkad se uselila kod Čarlsa. Sada uopšte nismo onako opuštene kao što smo onda bile. Naši svetovi više nisu prepleteni. Sada sam sporadičan gost u priči njenog života. Naše prijateljstvo više nije nezavisna pojava, već bradavica, izraslina koja preživljava unutar druge ljubavi.

Nisam mislila tad – a ne mislim ni sad – da je ljubav Marni i Čarlsa bila veća od naše. Ipak sam bezuslovno shvatila da će njihova ljubav – romantična ljubav – morati da proguta našu. Iako mi se činilo da naša ljubav – ona koja je cvetala u prolaženju školskim hodnicima rame uz rame, u autobusima za jednodnevne ekskurzije, u noćenjima kod one druge – mnogo više zaslužuje da celog života budemo zajedno.

Svakog petka, oko jedanaest uveče kad bih napustila njihov stan, opraštala bih se od ljubavi koja me je oblikovala,

definisala, odredila. Oduvek mi se činilo sasvim okrutno da istovremeno budem unutar nje i bez nje.

A istina koju sam tad znala – i koju i dalje ne mogu sasvim da razumem – jeste da sam, što je još okrutnije, sama stvorila tu situaciju. Sama sam u celini odgovorna za onaj prvi odstranjen deo tela, za onu prvu slomljenu kost, za onu prvu zaboravljenu uspomenu.